

MANIFEST

L'11 de juliol 2015 es commemora el tercer centenari de la conquesta borbònica de Mallorca, a la fi de la Guerra de Successió, i, el 28 de novembre 1715, el de l'esborrany del Decret de Nova Planta de Mallorca i Eivissa, que Felip V va trametre al Consejo de Castilla i que es publicà el 16 de març 1716, dins una reial cèdula. Són les dates de la fi del període de quatre segles en què les Balears, aleshores Regne de Mallorca, gaudiren d'un grau d'autogovern que encara no han recuperat. Per conèixer-lo i a fi de mantenir la reivindicació dels drets col·lectius arrabassats aleshores, cal commemorar aquest centenari.

El 30 de setembre 1705 la majoria de la població mallorquina reconegué rei Carles III d'Habsburg i deixà d'admetre Felip V de Bourbon. Això també va passar, en dates diferents, als altres països de la Corona d'Aragó.

Aquest canvi s'esdevingué perquè només Carles III garantia la continuació i modernització en sentit democràtic del sistema tradicional de cogovern de Mallorca amb la monarquia, que era el contrari de l'absolutisme borbònic. No cal dir que va influir-hi que la resta de la Corona d'Aragó hagués pres la mateixa decisió i el suport d'uns aliats poderosos.

Aquesta opció no deixà, doncs, totes soles les Balears ni els altres països de la Corona d'Aragó perquè, en el context de la guerra de Successió, s'incorporaren a l'Aliança de països feta contra la voluntat de Lluís XIV de Bourbon de crear una monarquia absoluta única i mundial.

L'opció de les Balears va ser la correcta segons els valors actuals favorables a la llibertat. Però la guerra, considerada la primera mundial, es convertí finalment, després del Tractat d'Utrecht de 1713, en una guerra entre el Principat de Catalunya i el Regne de Mallorca, sense Menorca aleshores en mans angleses, i amb la major part de Catalunya ocupada, per una banda, i els regnes de Castella i França, per una altra.

Barcelona va capitular l'11 de setembre 1714 després d'una resistència heroica inaudita en què els artillers mallorquins tengueren un gran protagonisme i la ciutat comtal rebé queviures i munició de guerra des de Mallorca. A la fi, arribà a la nostra illa un exèrcit borbònic de 30.000 homes i 2.800 cavalls i la ciutat de Mallorca hagué de capitular després d'una resistència d'una setmana en què moriren o foren ferits uns 300 mallorquins i durant la qual els representants de Mallorca, en nom del seu Congrés, negociaren per preservar les Constitucions i, sobretot, les vides i els béns de la població.

El rei vencedor que havia estat rebutjat actuà aleshores venjativament i aplicà el dret de conquesta. S'establí un duríssim règim d'ocupació militar amb guarnicions castellanques, que es pagà amb uns impostos que es multiplicaren fins a extrems insuportables per a la població.

El 16 de març 1716, amb l'entrada en vigència del *Decreto de Nueva Planta de la Real Audiencia*, Mallorca va perdre un autogovern considerable, quedà sotmesa a un sistema de govern absolutista, amb hegemonia militar, dirigit pel Consejo de

Castilla i amb els principals càrrecs ocupats per castellans.

El dret d'estrangeria era bàsic en els estats composts de base multinacional com la Corona d'Aragó i la Monarquia Hispànica i se suprimí perquè els castellans poguessin ocupar tots els càrrecs.

Els vencedors també començaren a imposar l'ús oficial exclusiu de la llengua castellana, primerament només a l'Audiència. Com que la majoria de la població no entenia aqueixa llengua i hi havia resistència, no es pogué imposar de tot d'una a la major part dels ajuntaments i en les relacions amb la població. Aleshores l'obligació d'usar el castellà es va substituir per instruccions a les autoritats perquè anassin introduint astutament aqueix idioma («se procure mañosamente ir introduciendo la lengua castellana en aquellos pueblos», 11 desembre 1717).

Les autoritats borbòniques toparen, doncs, amb la resistència popular des del començament. Al cap de mig segle, quan Carles III de Borbó convocà el 1760 les úniques corts del seu regnat, fins i tot els mateixos diputats borbònics de Palma, Barcelona, València i Saragossa, és a dir de les capitals de l'extinta Corona d'Aragó, defensaren l'existència de lleis i institucions pròpies de cada territori dins la monarquia, denunciaren la discriminació que patien els ciutadans de la Corona d'Aragó a l'hora d'ocupar càrrecs públics i eclesiàstics respecte dels castellans, i protestaren per la persecució del català.

Ara, amb motiu de l'efemèride del tercer centenari de la imposició del Decret de Nova Planta algú encara voldrà defensar-la en nom d'una pretesa modernitat de l'absolutisme. N'hi haurà prou de recordar-li que a Espanya es frustraren els projectes reformistes per a assolir la «felicitat pública» dels súbdits perquè el manteniment dels privilegis nobiliaris i clericals propi de l'absolutisme era, i és, incompatible, amb el progrés econòmic. Els beneficis del despotisme il·lustrat sembla que ens havien de compensar de la pèrdua de la llibertat nacional i individual, però el resultat final va ser tan sols el reforçament del poder absolut, la dictadura. I no és que faltassin alternatives, perquè a Anglaterra i als Països Baixos, aliats nostres aleshores, s'havia adoptat un altre model d'estat modern on s'expressava el constitucionalisme, i avançat econòmicament.

Desaparegut l'absolutisme, la política posterior de l'Estat a les Balears continuà perjudicant-nos econòmicament i sense reconèixer els drets nacionals que havíem exercit. Fins que arriba ara el tercer centenari de 1715 i l'hora d'homenatjar els qui durant 300 anys ens han mantengut el record i la reivindicació dels drets col·lectius, manifestats històricament i de manera creixent en diferents propostes democràtiques i de modernització, expressat actualment en l'exigència de l'exercici del dret de decidir.

Conscients de formar part d'una comunitat nacional que és depositària d'aquests drets i de la necessitat de la seva recuperació plena, convidam tots els ciutadans de les Balears i les seves institucions, públiques i privades de tota mena, a commemorar el tricentenari de la defensa l'any 1715 d'aquests drets, pel benestar de les generacions actuals, sigui quin sigui el seu origen, i de les futures.